

LAUSUNTO

Helsinki 10.10.2025

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

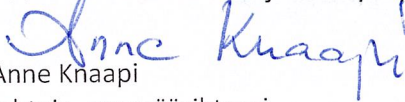
Viite: HE 81/2025 vp

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain, valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystaloudellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on lähes 250 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Anna Järvinen, anna.jarvinen@soste.fi, p. 050 586 5677

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Anne Knaapi
johtaja, varapääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

Esitetty Kelan tiedonsaanti- ja käsittelyoikeuksien täsmentäminen ja ajantasaistaminen on kannatettavaa. SOSTE näkee järkevänä, että Kelassa jo olemassa olevien tietojen käsittelyä selkeytetään ja Kelalle annetaan tiedonsaantioikeus tietoon, jota voidaan käyttää tutkimukseen sekä tilastojen, arvioiden ja ennusteiden laatimiseen. Näissä tehtävissä tietoja ei tarkastella yksittäisen henkilön osalta, vaan osana laajempaa tietojoukkoa. On kannatettava lähtökohta, että tiedonsaanti rajataan välttämättömiin tietoihin. Esityksessä todetaan, että arkaluonteisten ja salassa pidettävien henkilötietojen käyttötarkoitukset eivät laajenisi esityksen myötä suhteessa nykytilaan.

Jatkossa tulisi kehittää myös tiedonvaihtoa, joka helpottaisi ja nopeuttaisi Kelan asiakkaiden asiointia ja päätöksen saamista. Asiakkaalta erikseen vaadittavien liitteiden määrä tulisi minimoida, ja aina kun mahdollista, hakea tieto suoraan muilta viranomaisilta tai toimijoilta. Esimerkiksi sellaisilla asiakkailla, joilla ei ole verkkopankkitunnuksia, tiliotteiden toimittaminen toimeentulotukihakemusta varten on työlästä, kun joutuu asioimaan henkilökohtaisesti pankissa. Tiliotteista saatetaan myös periä varsin korkeita palvelumaksuja. Jos Kela voisi pyytää tiedot suoraan pankeilta, helpottaisi tämä asiakkaan tilannetta. Tekniset ratkaisut tähän olisivat olemassa.

SOSTE kannattaa esitystä, että **Kelalle annetaan mahdollisuus siirtää rutiiniluontoisia avustavia tehtäviä**, kuten tulostamista ja asiakirjojen kuoritusta, yksityisen tahon hoidettavaksi. Tämä mahdollistaa kustannussäästöt ja Kelan työntekijöiden työajankäytön priorisoinnin. On tärkeää, että sopimuksia tehdään vain sellaisten tahojen kanssa, joilla on riittävä osaaminen tehtävään, ja että sopimuksen velvoitteiden toteutumista seurataan tarkasti.

Esityksessä esitetään myös, että **jatkossa Kelan sähköisessä asiointipalvelussa asioivat asiakkaat saisivat sähköisesti hakemiaan etuuksia koskevat päätökset tiedoksi pääsääntöisesti siinä asiointikanavassa, jossa etuutta on haettu** (OmaKela). Asiakas voisi kuitenkin halutessaan muuttaa päätöksen tiedoksiantotavan. Etuutta voisi hakea verkkohakemuksen lisäksi myös paperisella lomakkeella ja tällöin etuutta koskeva päätös tulisi postitse kotiin.

SOSTE kannattaa ehdotusta. Viranomaisten lähettämät viestit ovat laajasti muuttumassa ensisijaisesti digitaalisiksi vuoden 2026 alussa. Sähköiset päätökset ovat enemmistölle järkevä tapa saada viranomaispostia: nopea ja ajasta ja paikasta riippumaton. Tästä saatava toimintamenojen säästö on merkittävä, ja säästyneitä resursseja voidaan käyttää esimerkiksi niiden asiakkaiden palvelemiseen, jotka tarvitsevat henkilökohtaista palvelua. Erityistä huomiota tulee kuitenkin kiinnittää tämän uudistuksen osalta niihin ihmisiin, joilla digitaidot tai -laitteet ovat puutteellisia. Muutoksesta on viestittävä selkeästi asiakkaille, jotta he ymmärtävät päätöksen tulevan sähköisessä muodossa, jos he ovat asioineet OmaKelassa. On varmistettava riittävät resurssit digitukeen kaikille sitä tarvitseville.

Esityksessä ehdotetaan, että **Kelan päätöksissä luovutaan yhteystietojen annossa henkilön nimestä ja ne korvataan Kelan yhteystiedolla**. Tätä perustellaan toiminnan tehokkuusvaatimuksilla sekä henkilöstön kohtaamalla häirinnällä ja uhkailulla. Ehdotusta voi näillä perusteilla kannattaa. Oleellista on, että asiakas saa selkeän yhteystiedon, johon olla yhteydessä ja josta saa nopeasti vastauksen kysymyksiinsä ns. yhdeltä luukulta.